

דפוס. עמל.

אוצרת: יעל עמית

אמנים/ות: נאוה אוזן, מיכל אורן, משה אלון, מיכל אלפרן, ורדי בוברוב, לירון גולן, מרים וילנר, קרן זלץ, אסתר כהן, חנה יגר, אתי לוי, אבירו לילו, אלמה מכנס-קז, רובא סלאמה, אנה פרומצ'נקו, נעמי צוקר, נימה קטלב, חביב קפצון, אדווה קרני, מיטל רוטנברג, רותם ריטוב, אנאבל שמר ונטלי בר-און, פאטמה שנאן, אסף שני

העבודות שנבחרו לתערוכה דפוס. עמל. עוסקות באופנים שונים ביחסי הכוחות שבין משטר, שיטה ומבנה מחד לבין חתרנות, התרסה ותנועה מאידך. הן משקפות כיצד הבירוקרטיה בכלל - והמערכת המשפטית במיוחד - הפוכים לצינור המרכזי בו מתקיימים יחסים בין ה"המון" ה"לירי ל"שלטון" הפרדיגמטי. כאשר השופט שמעון אגרנט פסק כי סגירת "קול העם" הייתה פעולה בלתי חוקית הוא לא רק אפשר קיומה של מחאה במובנה הלעומתי, אלא גם ובעיקר הפך את עיקרון המחאה לגורם בלתי נפרד מן הממסד. זאת כיוון שמנקודת המבט המוסדית סגירת העיתון נעשתה בנסיבות שלכאורה הצדיקו את האינטרס המערכתי, שהגדיר אז את המפלגה הקומוניסטית ושלוחותיה כגיס חמישי. כאשר האליטות השלטוניות חייבות להניח כי בכל החלטה שהן מעוניינות לקדם כבר טמון מאליו אינטרס אנטי-מערכתי שווה בחשיבותו – או אף כבד-משקל יותר מן האינטרס השלטוני עצמו – הן מחויבות להכיר בלגיטימיות של קריסת המערכת אל תוך עצמה. הספרות 1953 נחרטו באבן ברגע נדיר שבו הסמכותנות והמרי הפכו לישות אחת. ברמה הקונספטואלית הישות הזו מכוננת דרך הקשר הפרדוקסלי, שהוא תמיד דינאמי, בין ארגון, הרכבה ותצורה לבין פיזור, פירוק וטשטוש.

חלק מן העבודות מבטאות פרדוקס זה מבחינה תכנית. עבודות אלו שמות דגש על סוגי יחסים שונים בין מסמנים ומסומנים: יחסי ניגוד, יחסי השלמה, או יחסי חלק-שלם. עבודת הווידאו "הנסיך" של **חביב קפצון**, למשל, מציגה את החזון האוטופי של המהפכה הסוציאליסטית, כאי-מקום שלמרות הכול מהווה חלק בלתי נפרד מן ה"כאן ועכשיו" התלאביבי. הנימה האירונית-עצובה שבה מתגלם אותו חזון בישראל 2014 מקבל גם זווית אנושית כאשר **אדווה קרני** רושמת בעדינות את דמותם של סבה הקשיש והמטפלת הסיעודית שלו. סבה של קרני היה עורך מדור הכלכלה של עיתון קול העם והרישומים מופיעים בתוך דפי הספר שאותו כתב כמניפסט אנטי-קפיטליסטי מוצהר: "הסוציאל דמוקרטיה מול עוצמת ההון". עבודתה של **רותם ריטוב** "המחיר: מוות!" מעלה שאלות דומות על התיישנות ערכי ההתנגדות ל"דעת הרוב" באמצעות אינטרפרטציה רישומית על טקסט של אורי אבנרי מסוף שנות החמישים. "הארץ" של **אבירו לילו** מעוות את הטקסט העיתונאי באופן ממשי והופך אותו לג'ברישי, גיבוב מקרי של אותיות זרות-מוכרות השוכנות אי שם בחלל שבין כתב ודימוי.

העבודות המופשטות מתארות מערכות קשרים צורניים בין תיחום, רשת וגריד מחד לבין פריצת קטגוריות, חופש פעולה וערבול מאידך. התחרית של **מיכל אלפרן** "self-consuming etching" מורכב ממתחמים חופפים המתפרצים החוצה מתוך הוואקום הפנימי של עצמיותם, או נשאבים פנימה אל מרכז מדומיין, תוך שהם מאכלים את עצמם. עבודתה של **ורדי בוברוב** "המחלקה המשפטית" משחקת עם ממדים ועם תפיסת המרחב הרישומי-פיסולי-בירוקרטי ועבודתו של **משה אלון** "פסיקת בג"ץ 1953" מערפלת את ההבחנה הראשונית שבין מילים ודימויים, פסיקות ומשמעויותיהן, אירועים מהפכניים ורישומם בהיסטוריה. משחק זה בין קו, צבע וחלל מפעפע גם לחוויות שמע. עבודתה של **לירון גולן** "טריפטיכון על שלוש רגלי שולחן", למשל, מדמה תבניות דפוס בסדרה כאמצעי להשמעת קול, הקול הדומם. בעבודת

הוידאו של **אנאבל שמר ונטלי בר-און** "artist at work" מצולמות שתי האמניות בזמן עבודתן, העבודה שהן עושות לפרנסתן, והרעשים הנלווים לעבודה זו הופכים לפס-קול העמל הקולקטיבי של הפועל/אמן.

יחסי הגומלין בין העבודות שנבחרו וההתכתביות שהן עושות זו עם זו – הן ברמת החזותית, הן ברמה התכנית והן ברמת האודיו – מאפשרות לחשוב על תצרף התהליכים שבאמצעותם אנו מכוננים עצמנו כסובייקטים חופשיים. תהליכים אלו משחררים אותנו מאינטרסים מערכתיים אך בעת ובעונה אחת הם מבצעים החפצה של האידיאלים שלנו לטובת נורמה מוסרית מתחרה, שהופכת לממסדית בפני עצמה.

מתן שפירא